

Uvod

Sva živa bića imaju svoje sebi vlastito ponašanje, tj. način postojanja i delovanja. Znanje o ponašanju je etologija (grčki ethos), a o moralnom ponašanju ljudi etika. Ljudsko ponašanje ima dva glavna izvora s motivacijom za svoje vladanje – biološki i psihološki. Biološko ili genetičko zajedničko nam je s ostalim živim bićima, a psihološko je tipično ljudsko. Uz osećajno ono je još emotivno i razumsko. Tipovi ponašanja još zavise o ciljevima, čudi, ličnosti, odgoju i okolini. Ljudsko je ponašanje plod interakcije naravi i okoline. Kao i ostali etološki pravci, napokon je to morao priznati i behaviorizam.

Sve živo na svetu ima svoj način postojanja i delovanja. Taj način postojanja i delovanja određuje naše ponašanje. Prema tome ponašanje pripada stvarnosti što je nazivamo život. Život se naime odražava u ponašanju.

A život, kako ga mi poznamo, jest trostruk: vegetativni, animalni i ljudski. Vegetativni život biljaka ima uski okvir delovanja: razmnožava se, hrani se, raste, vene i nestaje. Animalni ili životinjski život čini to isto, no on poseduje i osećaje kojima oseća teko sopstvene mogućnosti za kretanje kojima se može kretati u potrazi za hranom. Znanje o ponašanju životinja zove se etologija (od grčkoga ethos, običaji, ponašanje). U nju spada i ljudski život ukoliko je telesan, ali za čoveka osim etologije još vredi i etika, jer je on duhovno biće koje ima razum kojim misli, osećanja koja ga u(ne)srećuju kao i volju kojom upravlja svojim životom. Ljudski se život na taj način odvija u dva pravca pa svoje ponašanje uređuje telesnim i duševnim faktorima.

Budući da je čovek etičko biće, njegovim bi ponašanjem morali upravljati ponajpre moralni kriterijumi. Nego, pošto smo o njima već pisali,¹ ovde ćemo se uglavnom zabaviti najviše psihološko-fenomenološkim vidovima ljudskog života i ponašanja. Pitanja o naravi dotaknut ćemo samo usput.

---

1 Ž. Bezic, Pastoralna služba, Sv. Ciril i Metod, Zagreb, 1985; Isti: Etika i život, UPT, \akovo, 1995; Isti: Visine, dubine, širine, CuS, Split, 2001.

Tretman ponašanja

Teorija ponašanja mlada je nauka. S biološkog aspekta načeli su je i iztraživali Darwin, Huxley, v. Holst, Watson, Lorenz i drugi. Etolozi, etnolozi i etičari imaju različita shvaćanja o naravi i poreklu ponašanja, za čiji prikaz ovde nemamo dovoljno prostora. Mi ćemo se najpre osvrnuti na uobičajene nazive s obzirom na ljudsko ponašanje.

U našem jeziku postoje po prilici četiri glavna tretmana za fenomen ljudskog ponašanja. Prvi i najčešći termin je ponašanje. Drugi je dosta čest, a glasi vladanje. Treći je držanje, a četvrti još i uljudnost ili uljuđenost. Jer ćemo se prvim i drugim terminom zabaviti malo više, o trećem treba reći da smo ga poprimili od nemačkoga Halten i Verhalten, koji odgovaraju i duhu našeg jezika budući da nam govore o tome kako se čovek "drži" u različitim, dobrim i lošim, okolnostima. Kako svaki čovek želi biti uljuđen i uglađen (makar se o tome uvek i ne trudio), urbano se ponašanje još naziva uljudnost, uglađenost, pristojnost, lepo vladanje, bon-ton i galateja.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com